

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 9 juli 2021

Dossiernr. : K25923

Documentnr. : 2021-265427

Verzonden : 12 juli 2021

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 3 april 2021 een aanvraag ontvangen voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3, Soorten.

De aanvraag is ingediend door aanvrager Bureau Biota, Oude Marswal 38, 8015 ED te Zwolle, in opdracht van initiatiefnemer (ontheffinghouder) Woningcorporatie Wold & Waard, Lindensteinlaan 75, 9351 KC te Leek.

De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van verschillende woningen in de dorpen Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.3, lid 1 en 4, en artikel 3.8, lid 1 en 5, van de Wet natuurbescherming (Wnb):
 - ten aanzien van gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);
 - ten aanzien van Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);
 - beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);
- II. dat de ontheffing verleend wordt voor diverse woningen binnen de dorpen Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn, zoals weergegeven in de figuren in bijlage 2 van het bij de aanvraag toegevoegde activiteitenplan;

- III. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2023;
- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit. Bij strijdigheid tussen de voorschriften en de bijlagen bij dit besluit prevaleren deze als volgt:
1. voorschriften;
 2. overwegingen bij besluit;
 3. de aanvraag van 3 april 2021 en de aanvullingen per mail d.d. 1 juli 2021, inclusief activiteitenplan *Milder-Mulderij G. 2020. Activiteitenplan in het kader van de Wet natuurbescherming – Vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn. Bureau Biota rapport 2021-005. In opdracht van Woningcorporatie Wold & Waard.*

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

namens dezen:

A.J. Hoogerwerf

Hoofd van de afdeling Landelijk Gebied en Water

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage 'Overwegingen bij Besluit' voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen erop dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met het secretariaat Landelijk Gebied en Water via het telefoonnummer 050 - 316 4543. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Wij verzoeken u het dossiernummer te vermelden.

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger en Ruige dwergvleermuis en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan genoemd in voorschrift 1 worden aangetroffen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De hier beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie (digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
8. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, bijgevoegd meldingsformulier (bijlage 2) in te vullen en ons toe te sturen, uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden.

Specifieke voorschriften

9. Alle maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van gebouw bewoonde soorten.
10. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoenactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (zoals voortplanting, broedseizoen, winterrust) te voorkomen. Voor gierzwaluw loopt deze kwetsbare periode globaal van april tot en met augustus, voor huismus globaal van maart tot en met augustus en voor de vleermuizen globaal van november tot en met maart. De genoemde perioden kunnen zowel eerder als later beginnen en/of eindigen, afhankelijk van de (lokale) meteorologische omstandigheden voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gebouw bewoonde soorten.

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van de soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

11. Er dienen tijdelijke voorzieningen voor de aanwezige soorten nabij het plangebied opgehangen te worden, zoals hier omschreven:

- voor gierzwaluw dient er gebruik gemaakt te worden van kasten van het type APK-1 van BNB Box, of een kwalitatief vergelijkbaar product. De kasten dienen opgehangen te worden in een verhouding van 1:5, zoals weergegeven in tabel 3 in de 'Overwegingen bij Besluit'. De tijdelijke kasten dienen opgehangen te zijn, voordat de dieren terugkomen uit hun overwinteringsgebieden. Er dient een volledig broedseizoen van gierzwaluw gewacht te worden waarbij zowel de oorspronkelijke nestplaatsen als de alternatieve kasten tegelijkertijd beschikbaar blijven;
- voor huismus dient er gebruik gemaakt te worden van kasten van het type APK-2 van BNB Box of de NK MU-serie van Vivara Pro, of een kwalitatief vergelijkbaar product. De kasten dienen (zoveel mogelijk) opgehangen te worden in een verhouding van 1:2, zoals weergegeven in tabel 4 in de 'Overwegingen bij Besluit'. Openingen van de nestkasten dienen met minimaal 50 centimeter tussenruimte opgehangen te worden. De alternatieve voorzieningen dienen minimaal drie maanden voor aanvang van de werkzaamheden te worden geplaatst;
- voor vleermuizen dient er gebruik gemaakt te worden van kasten van het type ANS-1 van BNB Box en het type VK MP 04 / VK WS 01 Vleermuizenkast van Vivara, of een kwalitatief vergelijkbaar product. De kasten dienen (zoveel mogelijk) opgehangen te worden in een verhouding van 1:4, zoals weergegeven in tabel 5 in de 'Overwegingen bij Besluit'. Op plekken waar het aantal kasten voor de tijdelijke mitigatie moeilijk te realiseren is, dient zo veel mogelijk gevarieerd te worden met kasttypen. Huidige paarverblijven dienen zo lang als formeel nodig in stand gehouden te worden in verband met de gewinning, tot minimaal 6 maanden na aanbrengen van de alternatieven, waarbij de oorspronkelijke verblijfslocatie alsmede de vier alternatieve verblijven tegelijkertijd beschikbaar blijven;
- de tijdelijke kasten dienen zo dicht mogelijk, maar zeker binnen een straal van 200 meter, bij de originele verblijfplaatsen opgehangen te worden, waarbij de locatie qua kwaliteit gelijk is of beter wat betreft de hoogte (direct onder de nok, maar op tenminste drie meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht en buiten bereik van predatoren;
- woningen dienen niet beroerd te worden gedurende de gewenningsperiode en er dient afstand gehouden te worden tot de woningen;
- definitieve locaties van de tijdelijke kasten dienen ingetekend te worden op kaart en toegevoegd te worden aan het ecologisch werkprotocol (voorschrift 6) of het ecologisch logboek (voorschrift 7);
- na afronding van de werkzaamheden worden de kasten weer weggehaald, maar deze dienen minimaal een half jaar na de afronding van de werkzaamheden te blijven hangen. Bij het weghalen van de kasten dienen deze eerst geïnspecteerd te worden op afwezigheid van vleermuizen. Indien deze niet aanwezig zijn, dienen de kasten pas weggehaald te worden.

12. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de verblijfplaatsen van vastgestelde soorten ongeschikt gemaakt te worden, zoals hier omschreven:

- indien door de begeleidende ecooloog is vastgesteld dat er geen broedende vogels meer aanwezig zijn, kan begonnen worden met het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen. Het ongeschikt maken dient plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van de betreffende soort. Voor gierzwaluw dient dit plaats te vinden in de periode augustus tot en met april, voor huismus in de periode september tot en met februari en voor vleermuizen in de periode april tot en met oktober. Vanaf de laatste maand van de gewenningsperiode mogen woningen al ongeschikt gemaakt worden;
- ongeschikt maken van verblijfplaatsen in de woningen kan op verschillende manieren gebeuren: door het verwijderen van dakpannen, de dakpannen op tochtstand te zetten, door tocht in de spouwwallen te creëren en/of door het afdichten van alle mogelijke toegangswegen. Door de begeleidende ecooloog dient bepaald te worden welke manier toegepast dient te worden;
- pas nadat is vastgesteld dat de verblijfplaats(en) van betreffende soort(en) verlaten is en de begeleidende ecooloog het gebied heeft vrijgegeven, kan gestart worden met de werkzaamheden. Nacontrole voor vleermuizen vindt plaats middels een batdetector tijdens

geschikte weersomstandigheden. Het tijdstip en de constatering van de nacontrole moeten worden vastgelegd in het onder voorschrift 7 genoemde logboek;

- de huismusnestkasten die in Noordhorn aan de te renoveren woningen hangen dienen voorafgaand aan de werkzaamheden verwijderd te worden. Dit gebeurt na het broedseizoen, dus in of na september. De vleermuiskasten die in Leek aan de te renoveren woningen hangen, dienen na het zomerseizoen verwijderd te worden. Voorafgaand aan het verwijderen van de kasten dienen deze gecontroleerd te worden op afwezigheid van broedgevallen of vleermuizen.

13. Na afronding van de werkzaamheden dienen permanente voorzieningen te worden gerealiseerd, zoals hier omschreven:

- voor gierzwaluw dient gebruik gemaakt te worden van kasten van het type APK-1 van BNB Box, of een kwalitatief vergelijkbaar product. De kasten dienen opgehangen te worden aan de woningen waar zich nu nog de gierzwaluwnesten bevinden. Er dienen vijf neststenen per woning opgehangen te worden. Zie tabel 3 in de 'Overwegingen bij Besluit' voor de aantallen per woonkern;
- bij alle woningen dient er verhoogd vogelschroot toegepast te worden, zowel aan de voor- als de achterzijde, zodat huismussen van de eerste twee of drie rijen gebruik kunnen maken als broedlocatie;
- voor vleermuizen dient voor bij voorkeur gekozen te worden voor inbouwkasten, bijvoorbeeld van het type ANS-6 of Schwegler 1FR, of een kwalitatief vergelijkbaar product. Waar inbouwen niet mogelijk is, dient gekozen te worden voor kasten van het type ANS-1 of Schwegler 1FF-kast, of een kwalitatief vergelijkbaar product. Hierbij dient minimaal de helft van de kasten als inbouwkasten geplaatst te worden en dient bij voorkeur minimaal één kast in of aan dezelfde gevel als de vastgestelde verblijfplaats ingebouwd of opgehangen te worden. Zie tabel 5 in de 'Overwegingen bij Besluit' voor aantallen per woonkern;
- er dienen 3 vleermuiskraamkasten opgehangen te worden in de woonkernen waar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vastgesteld: één in Leek, één in Niekerk en één in Sebaldeburen, bijvoorbeeld van het type 1FTH of 2FTH van Schwegler of een kwalitatief vergelijkbaar product;
- bij alle woningen dient meer ruimte gecreëerd te worden voor gierzwaluwen en vleermuizen om onder het dak te geraken door bij de eindpannen 3 cm vrij te houden. In Sebaldeburen dient ook de opening ter hoogte van de nokpan geschikt gemaakt te worden voor invliegende gierzwaluwen en vleermuizen;
- definitieve locaties van de permanente (inbouw)kasten dienen ingetekend te worden op kaart en toegevoegd te worden aan het ecologisch werkprotocol (voorschrift 6) of het ecologisch logboek (voorschrift 7);
- voor de permante kasten geldt dat het beheer duurzaam geregeld dient te zijn. Kastten dienen bijtijds vervangen te worden. Te allen tijde dient ervoor gezorgd te worden dat er goed functionerende kasten aanwezig zijn. Het beheer dient te gebeuren in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.

Overige voorschriften

14. Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met kunstlicht en geluid:

- de gevolgen van kunstlicht tijdens de sloop- en nieuwbouw dient zo veel mogelijk beperkt te worden door de juiste positie en projectie voor de bouwlampen te kiezen. Bouwverlichting tijdens de sloop- en nieuwbouw dient afgewend te worden van de omgeving en neerwaarts gericht te worden in verband met overvliegende vleermuizen;
- waar gewerkt dient te worden met verlichting dient alleen gebruik gemaakt te worden van amberkleurig licht (niet wit of wat soms wordt gesuggereerd: groen licht. Groen licht werkt wel voor vogels, niet voor vleermuizen). Amberkleurig licht verstoort de vleermuizen niet of minder;
- de effecten van geluid dient zo veel mogelijk beperkt te worden door onnodig kunstgeluid achterwege te laten en luidruchtige werkzaamheden buiten het zomer- en paarseizoen van de vleermuizen (november - maart) uit te voeren;

15. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve

effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.

16. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dient een deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Als er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord kunnen worden, dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied moet hiervoor worden vrijgegeven door de deskundige.
17. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4 van de Wnb.
18. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl. Ook kan contact opgenomen worden met Afdeling Landelijk Gebied en Water van de provincie Groningen, [Secretariaat LGW@provinciegroningen.nl](mailto:Secretariaat_LGW@provinciegroningen.nl).
19. Indien een verlenging van deze ontheffing wenselijk is, dient, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, schriftelijk een verzoek om verlenging ingediend te worden. Dit kan per mail aan het Loket of via het online-aanvraagformulier.

Overwegingen bij Besluit

1 Nadere toelichting brongegevens

Onderwerp:	Verzoek om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), hoofdstuk 3, Soorten.
Activiteitenplan:	Milder-Mulderij G. 2020. <i>Activiteitenplan in het kader van de Wet natuurbescherming – Vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn</i> . Bureau Biota rapport 2021-005. In opdracht van Woningcorporatie Wold & Waard.
Overige rapportages:	<p>Van Buren-Wolf E.T. & Milder-Mulderij G. 2020. <i>Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming – 132 te renoveren woningen in Niekerk, Doezum, Sebaldeburen, Oldehove en Leek</i>. Bureau Biota rapport 2020-006. In opdracht van Woningcorporatie Wold & Waard.</p> <p>Van Buren-Wolf E.T. & Milder-Mulderij G. 2020. <i>Quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming – 132 te renoveren woningen in Opende, Noordhorn, Zuidhorn en Leek</i>. Bureau Biota rapport 2020-005. In opdracht van Woningcorporatie Wold & Waard.</p> <p>Milder-Mulderij G, Dolap Ü, Hoekerswever J & De Vries S. 2020. <i>Nader onderzoek in het kader van de Wet natuur-bescherming – Gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen in Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn</i>. Bureau Biota rapport 2020-034. In opdracht van woningcorporatie Wold & Waard.</p>
Activiteit:	Woningcorporatie Wold & Waard heeft voornemens een aantal woningen binnen de woonkernen Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn te renoveren en te verduurzamen. Met de voorgenomen werkzaamheden worden de woningen omgevormd naar energiezuinige woningen. Dit betekent dat het warmte- en energieverbruik van de woningen (sterk) zal verminderen.
Reden voor deze aanvraag:	In verband met de voorgenomen ontwikkeling is een vogel- en vleermuisonderzoek uitgevoerd in de diverse dorpen. Hieruit is naar voren gekomen dat er in een verschillende woningen verblijfplaatsen aanwezig zijn van gierzwaluw, huismuis, Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger en Ruige dwergvleermuis. Deze verblijfplaatsen zijn beschermd in de Wnb en hiervoor dient ontheffing te worden afgegeven.
Plangebied:	Diverse woningen binnen de dorpen Doezum, Leek, Niekerk, Noordhorn, Oldehove, Opende, Sebaldeburen en Zuidhorn, zoals weergegeven in de figuren in bijlage 2 van het activiteitenplan. In hoofdstuk 2 van het activiteitenplan is per dorp een korte toelichting gegeven.
Werkzaamheden:	Het renoveren en verduurzamen bestaan uit: <ul style="list-style-type: none">• spouwmuren en kruipruimtes isoleren;• daken extra isoleren en opnieuw dichtleggen met dakpannen;

- alle kozijnen vervangen met extra-isolerend dubbelglas;
- in de woningen een ventilatiesysteem aanbrengen en een (hybride) warmtepomp installeren.

Planning:

- start werkzaamheden: augustus / september 2021;
- einde werkzaamheden: december 2022.

Ontheffing is aangevraagd voor verwachte overtreding van de volgende verbodsbepalingen:

Verbodsbepalingen van artikel 3.1:	Soortnamen:
opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);	gierzwaluw (<i>Apus apus</i>) en huismus (<i>Passer domesticus</i>)

Verbodsbepalingen van artikel 3.5:	Soortnamen:
opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>), Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>) en Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)
beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);	

De geplande werkzaamheden vormen een lokale ingreep. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is minimaal 3 km. Gezien de afstand van de ingreep tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de aard van het tussengelegen gebied, de omvang en duur van de ingreep en de in het Leekstermeergebied aangewezen habitattypen en doelsoorten, worden geen nadelige effecten van de ingreep op het genoemde Natura 2000-gebied verwacht. Geen van de zaken waar de voor dit gebied aangewezen soorten gevoelig voor zijn, zullen naar verwachting in de praktijk werkelijk aan de orde zijn. Er dient echter wel middels een Aerius-calculatie bepaald te worden of er sprake is van stikstofdepositie. Dit valt echter buiten dit besluit.

De activiteit heeft geen betrekking op het vellen van houtopstanden (hoofdstuk 4, Wnb) en significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN-gebieden zijn eveneens niet aan de orde. Er zijn voor deze onderdelen geen vervolgstappen noodzakelijk.

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wnb. Binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag is op de aanvraag beslist.

2.2 Volledigheid

De aanvraag bevatte onvoldoende gegevens voor een goede beoordeling van de gevolgen van het project. Op 23 juni 2021 is de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de aanvraag aan te vullen. De gevraagde gegevens zijn op 1 juli 2021 ontvangen. Na ontvangst van deze gegevens was de aanvraag volledig. De beslistermijn is opgeschort met de termijn die gebruikt is voor de aanvulling van de gegevens.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wnb, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie in "Het Dagblad van het Noorden" en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

3 Soortbescherming

3.1 Beoordeling

Een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, lid 1 en 4 en artikel 3.8, lid 1 en 5 van de Wnb kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en/of er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

De volgende beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1.1 Ecologische afweging

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis is tijdens het onderzoek op basis van landelijke protocollen en kennisdocumenten en onder begeleiding van ecologisch deskundigen voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in paragraaf 5.2 van het activiteitenplan.

Resultaten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat binnen het plangebied diverse verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis voorkomen.

Onderstaande tabel (tabel 1) gaat in welke verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen per woonplaats zijn vastgesteld. In tabel 2 is een toelichting gegeven op de verschillende vastgestelde verblijfplaatsen (functies) van de vleermuizen. Een uitgebreidere toelichting op de vastgestelde verblijfplaatsen wordt gegeven in hoofdstuk 6 van het activiteitenplan en in hoofdstuk 6 van het nader onderzoek.

Woonplaats	Nest huismussen	Nest gierzwaluwen	Verblijf vleermuizen
Doezum*	14	4	0
Leek	60	0	7
Niekerk	29	4	5
Noordhorn	27	4**	-
Oldehove	53	8	0
Opende	7	1	0
Sebaldeburen	9	0	3
Zuidhorn	6	9	0

Tabel 1. Overzicht van alle (vaste) verblijfplaatsen aangetroffen binnen de dorpen tijdens het nader onderzoek.

Woonplaats	Soort	Type verblijf (+ aantal)	Aantal dieren
Leek	Gewone dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (4)	4 (1 per verblijf)
Leek	Ruige dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (3)	3 (1 per verblijf)
Niekerk	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf (3)	3 (1 per verblijf)
Niekerk	Gewone dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (1)	1
Niekerk	Ruige dwergvleermuis	Paarverblijf (1)	1
Sebaldeburen	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf (2)	2 (1 per verblijf)
Sebaldeburen	Laatvlieger	Zomerverblijf (1)	1

Tabel 2. Overzicht van alle aangetroffen vleermuisverblijven binnen de diverse dorpen. De paarverblijfplaatsen kunnen ook als winterverblijfplaats worden aangemerkt.

In het plangebied zijn geen aan verblijfplaatsen gerelateerde (essentiële) foerageergebieden of migratieroutes van betreffende soorten vastgesteld.

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis vernietigd: verblijfplaatsen. De werkzaamheden hebben enkel effect op de aangetroffen verblijfplaatsen binnen het directe plangebied. Alle verblijfplaatsen komen te vervallen. Daarnaast heeft de ingreep negatieve effecten op individuen van deze soorten.

De in de aanvraag genoemde verbodsbepalingen (verstoren van individuen van vleermuizen, alsmede het vernietigen van verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen) worden als gevolg van werkzaamheden overtreden.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

Met de voorgestelde werkwijze, planning, inrichting en maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 10 van het activiteitenplan, worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Door de uitvoering van onderstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat zowel tijdelijk als op lange termijn weer verblijfplaatsen terugkomen. Globaal komt dit neer op het volgende:

Gierzwaluw

Te nemen maatregelen ten aanzien van gierzwaluw:

- werken buiten de kwetsbare periode, dus werken in september tot en met maart;
- aanbieden van alternatieve nestplaatsen met een verhouding van 1:5;
- het betreffen kasten van het type APK-1 van BNB Box, of een kwalitatief vergelijkbaar product
- alternatieve verblijfplaatsen ophangen binnen een straal van 100 – 200 meter van de originele verblijfplaatsen, waarbij de locatie qua kwaliteit gelijk is of beter wat betreft de hoogte (bij voorkeur op minimaal drie meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht en buiten bereik van predatoren;
- alternatieve nestplaatsen worden opgehangen voordat de dieren terugkomen uit hun overwinteringsgebieden;
- bovenwettelijk zal ook een volledig broedseizoen gewacht worden waarbij zowel de oorspronkelijke als de alternatieve nestplaatsen beschikbaar zijn (alleen verplicht bij grotere kolonies, maar hier wel toepassen omdat de ruimte er is);
- ongeschikt maken van de oorspronkelijke nesten moet ruim voor de start van het broedseizoen plaatsvinden. Echter pas na het plaatsen van vervangende nestgelegenheid, maar voor de start van de werkzaamheden;
- ophangen van kasten na afronding van de werkzaamheden, van het type APK-1 van BNB Box, of een kwalitatief vergelijkbaar product. De kasten worden opgehangen aan de woningen waar zich nu nog de gierzwaluwnesten bevinden. Er worden vijf neststenen per woning opgehangen;
- er zal bij alle woningen meer ruimte geven worden voor gierzwaluwen (en vleermuizen) om onder het dak te geraken door bij de eindpannen 3 cm vrij te houden. In Sebaldeburen zal ook de opening ter hoogte van de nokpan geschikt worden gemaakt voor invliegende gierzwaluwen (en vleermuizen).

Woonplaats	Aantal vastgestelde nesten van gierzwaluwen	Aantal tijdelijke nestlocaties	Aantal permanente nestlocaties
Doezum	4	20	20
Leek	0	0	0
Niekerk	4	21	20
Noordhorn	4	21	20
Oldehove	8	40	40
Opende	1	16	5
Sebaldeburen	0	0	0
Zuidhorn	9	46	45

Tabel 3. Aantal op te hangen tijdelijke en permanente gierzwaluwkasten per dorp. Hierbij wordt een verhouding van 1:5 aangehouden vanuit de Soortenstandaard Gierzwaluw van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, omdat het huidige Kennisdocument Gierzwaluw daar niet meer over in detail treedt. Daar waar het ruimtelijk mogelijk was om meer dan het geplande aantal kasten op te hangen zijn deze zo veel mogelijk aangebracht bij wijze van groene plus (zie vetgedrukte cijfers, groen = meer kasten opgehangen).

Huismus

Te nemen maatregelen ten aanzien van huismus:

- werken buiten de meest kwetsbare periode, dus werken in de periode september tot en met februari;
- tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen in een verhouding van in principe 1:2;
- het betreffen kasten van het type APK-2 van BNB Box of de NK MU-serie van Vivara Pro, of een kwalitatief vergelijkbaar product;
- alternatieve verblijfplaatsen worden binnen een straal van 100 – 200 meter van de originele verblijfplaatsen ophangen, waarbij de locatie qua kwaliteit gelijk is of beter wat betreft de hoogte (bij voorkeur op minimaal drie meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht en buiten bereik van predatoren;
- openingen van de nestkasten met minimaal 50 centimeter tussenruimte opgehangen;
- alternatieve voorzieningen worden minimaal drie maanden voor aanvang van de werkzaamheden geplaatst;
- vanaf de laatste maand van de gewenningsperiode mogen woningen al ongeschikt gemaakt worden;
- na de gewenningsperiode worden verblijfplaatsen afgedicht, maar buiten de broedperiode, zodat geen nieuwe broedgevallen kunnen ontstaan;
- verwijderen van nestkasten die in Noordhorn aan de te renoveren woningen hangen. Dit gebeurt na het broedseizoen, dus in of na september. Voorafgaand worden de kasten gecontroleerd op aanwezigheid van broedgevallen;
- aanbrengen van verhoogd vogelschroot bij alle woningen, zowel aan de voor- als de achterzijde.

Woonplaats	Aantal nesten van huismussen	Geplande aantal nestlocaties	Gerealiseerd aantal nestlocaties
Doezum	14	28	28
Leek	60	120	124
Niekerk	29	58	54
Noordhorn	27	54	6*
Oldehove	53	106	60
Opende	7	14	15
Sebaldeburen	9	18	18
Zuidhorn	1	2	2

Tabel 4. Aantal op te hangen tijdelijke huismuskasten per dorp. Hierbij is een verhouding van 1:2 aangehouden. Deze verhouding is vastgesteld in de Soortenstandaard Huismus (voorganger van het Kennisdocument Huismus van BIJ12). In het kennisdocument geeft men een minimum van 1:1, maar dat lijkt gezien het aantal te vervallen nesten wat aan de lage kant in de bovenstaande situaties. Soms wijken de gerealiseerde aantallen af van de geplande aantallen kasten (vetgedrukte cijfers, rood = minder kasten opgehangen, groen = meer kasten opgehangen). Dit heeft te maken met de fysieke ruimte die binnen een straal van max. 200 meter rondom de oorspronkelijke nestlocaties in eigendom van Wold & Waard is.

Vleermuizen

Te nemen maatregelen ten aanzien van vleermuizen:

- werken buiten de periode waarin de aangetroffen verblijfplaatsen in gebruik kunnen zijn, dus werken in de periode november tot en met maart, maar nadat de verblijfplaatsen ongeschikt zijn gemaakt;
- tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen in de verhouding 1:4;
- het betreffen kasten van het type ANS-1 van BNB Box en het type VK MP 04 / VK WS 01 Vleermuizenkast van Vivara, of een vergelijkbaar product;
- op plekken waar het aantal kasten voor de tijdelijke mitigatie moeilijk te realiseren is zo veel mogelijk variëren met kasttypen;
- alternatieve verblijfplaatsen zo dicht mogelijk bij, maar zeker binnen een straal van 200 meter, van de originele verblijfplaatsen hangen, waarbij de locatie qua kwaliteit gelijk is of beter wat betreft de hoogte (bij voorkeur op minimaal drie meter hoogte), aanvliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht en buiten bereik van predatoren;
- huidige paarverblijven zo lang als formeel nodig in stand houden i.v.m. gewenning (tot minimaal 6 maanden na aanbrengen van alternatieven);
- woningen niet beroeren gedurende gewenningsperiode en afstand houden tot de woningen;
- oorspronkelijk verblijfplaatsen na het zomerseizoen van vleermuizen, maar voor november 2020 ongeschikt maken, na een voldoende lange gewenningsperiode (minimaal 6 maanden) waarbij de oorspronkelijke verblijfslocatie alsmede de vier alternatieve verblijven beschikbaar blijven. Ongeschikt maken mag plaats vinden vanaf de laatste maand van gewenning;
- het ongeschikt maken van verblijfplaatsen van vleermuizen in de woningen kan op verschillende manieren gebeuren: door het verwijderen van dakpannen, de dakpannen op tochtstand te zetten, door tocht in de spouwwallen te creëren en/of door het afdichten van alle mogelijke toegangswegen;
- vleermuiskasten in Leek aan de te renoveren woningen na het zomerseizoen verwijderen, in november 2020. Voorafgaand controleren of geen dieren aanwezig zijn in de verblijfplaats;
- bouwverlichting tijdens sloop- en nieuwbouw afwenden van de omgeving en neerwaarts richten i.v.m. overvliegende vleermuizen;
- gevolgen van kunstlicht tijdens de sloop- en nieuwbouw zo veel mogelijk beperken door de juiste positie en projectie voor de bouwlampen te kiezen (zie ook punt hierboven);
- waar gewerkt moet worden met verlichting alleen gebruik maken van amberkleurig licht (niet wit of wat soms wordt gesuggereerd: groen licht. Groen licht werkt wel voor vogels, niet voor vleermuizen). Amberkleurig licht verstoort de vleermuizen niet of minder;
- effecten van geluid zo veel mogelijk beperken door onnodig kunstgeluid achterwege te laten en luidruchtige werkzaamheden buiten het zomer- en paarseizoen van de vleermuizen (november - maart) uit te voeren;
- permanente voorzieningen als voorkeur de inbouwkasten, bijvoorbeeld ANS-6 of Schwegler 1FR. Waar inbouwen niet mogelijk worden de kasten ANS-1 of de Schwegler 1FF-kast gekozen, of een vergelijkbaar product;
- bij alle woningen worden bij de eindpannen 3 cm vrij gehouden zodat vleermuizen (en gierzwaluwen) onder het dak kunnen komen. Bij Sebaldeburen, de locatie van de verblijfplaats van Laativlieger, wordt ook de opening ter hoogte van de nokpan geschikt gemaakt voor invliegende vleermuizen (en gierzwaluwen);
- aanbrengen van kraamkasten bij wijze van groene plus, zoals de 1FTH of 2FTH van Schwegler. Er wordt één kraamkast per dorp opgehangen waar verblijfplaatsen zijn vastgesteld. Drie kasten in totaal.

Woonplaats	Soort	Type verblijf (+ aantal)	Aantal tijdelijke kasten	Aantal permanente kasten
Leek	Gewone dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (4)	14	16
Leek	Ruige dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (3)	14	12
Niekerk	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf (3)	12	12
Niekerk	Gewone dwergvleermuis	Zomer-/paarverblijf (1)	4	4
Niekerk	Ruige dwergvleermuis	Paarverblijf (1)	4	4
Sebaldeburen	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf (2)	6	8

Tabel 5. Aantal opgehangen tijdelijke en nog op te hangen permanente verblijfplaatsen. Hier is in principe een verhouding van 1:4 aangehouden vanuit de Soortenstandaards van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. De daaruit voortgevloeide Kennisdocumenten van de desbetreffende soorten voorzien alleen in een minimum van precies het aantal te vervallen verblijven. Gezien de omvang van het aantal te vervallen verblijfplaatsen lijkt dit minimum niet voldoende voor een goede mitigatie en wordt er derhalve de aantallen uit de Soortenstandaard aangehouden. In sommige gevallen was het ruimtelijk niet haalbaar om te komen tot een voldoende aantal tijdelijke kasten. In dergelijke is het hoogst haalbare opgehangen.

Gunstige staat van instandhouding

Gierzwaluw

De landelijke staat van instandhouding voor gierzwaluw als broedvogel is gunstig en voor de niet-broedvogels is deze onbekend (SOVON). Echter de trend van aantallen gierzwaluwen zoals weergegeven in de recentelijk uitgegeven vogelatlas (SOVON, 2019) laat de laatste 10 jaar een significante afname zien.

Gierzwaluw is van oorsprong een rotsbroeder, maar in Nederland is de soort een ultieme stadsvogel. De soort broed in spleten en nissen, zoals onder dakpannen, van woningen en in kerktorens. Het tellen van broedende gierzwaluwen is echter vrij lastig, omdat ook altijd een grote groep niet-broedende vogels (vaak jongere vogels) rond de broedplaatsen vliegt op zoek naar een eigen nestplaats. Grote groepen worden makkelijk opgemerkt, maar kleinere groepen of losse individuen worden vaak gemist, helemaal tijdens het in- of uitvliegen. De voortschrijdende renovatie van oude woningen, waarbij daken worden geïsoleerd en/of andere dakbedekking wordt aangebracht, maakt het voor gierzwaluwen moeilijk om nieuwe nestgelegenheden te vinden.

Avifauna Groningen meldt dat de trend van gierzwaluw in de provincie Groningen vergelijkbaar is met de landelijke trend. Hier wordt gesproken over een afname tussen 1992 en 2014 van 4000 broedparen naar 2000-3000. De kern van het broedgebied ligt in de stad Groningen (Avifauna Groningen).

Huismus

De landelijke staat van instandhouding voor broedende huismussen is matig ongunstig. Sinds 1950 is de soort landelijk met 60% afgenomen als broedvogel, vandaar dat sprake is van een negatieve trend. Huismus vindt in Nederland vooral schikt leefgebied in oudere stadswijken en op het platteland rondom boerderijen. De soort is sterk afhankelijk van toegankelijke pannendaken, waar het nesten onder maakt. Door de grootschalige renovatie van huizen waarbij daken worden geïsoleerd en veranderingen in dakbedekking nemen de mogelijkheden voor nestplaatsen af. Ook rommelige hoekjes en kruidenrijke terreinen zijn tegenwoordig steeds minder te vinden. De laatste 10 jaar is er echter geen significante afname meer te zien. (SOVON).

In de provincie Groningen is wat betreft huismus de laatste 10 jaar een lichte toename te zien (SOVON, 2019). Ook binnen het nader onderzoek bleek in de onderzochte wijken (de straten direct rond de te renoveren huizen) een redelijke populatie huismus aanwezig is.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort in Nederland. De soort komt dan ook verspreid over het hele land voor. Volgens het ministerie van LNV zijn voor het behoud van de soort op dit moment dan ook geen soortspecifieke beschermingsmaatregelen vereist (Min. LNV). Aan de andere kant geeft de zoogdiervereniging aan dat ondanks de wijde verspreiding van deze soort, het onduidelijk is of deze ook echt algemeen is en wat de trend van de soort in Nederland is (Zoogdiervereniging, 2017). Deze vleermuissoort is vooral aanwezig rondom bebouwing, waar ook groen in de omgeving aanwezig is. Dit kunnen steden en dorpen zijn, maar ook gebouwen buitenaf. De soort heeft mogelijk veel te lijden van woning na-isolatieprojecten zoals bijvoorbeeld 'Nul op de Meter' projecten en is daardoor ook kwetsbaar. Voor de provincie Groningen geldt dat de trend positief is voor deze soort, maar er is wel meer kennis over de Gewone dwergvleermuis nodig, aldus de Natuurvisie (Provincie Groningen, 2017). Gezien het grote netwerk aan potentieel geschikte

verblijfplaatsen in de onderzochte dorpen is de staat van instandhouding ter plaatse naar verwachting ook gunstig.

Laatvlieger

Laatvlieger wordt verspreid over heel Nederland aangetroffen. Ten zuiden van de grote rivieren, uitgezonderd Limburg, lijkt Laatvlieger minder voor te komen. De verspreiding en de aantallen Laatvliegers in Nederland lijken vrij stabiel sinds langere tijd. De soort is hier niet bedreigd en voor duurzaam behoud lijken vooralsnog geen soortspecifieke beschermingsmaatregelen nodig. Net als voor andere vleermuizen geldt dat het beheer gericht moet zijn op het behoud van voldoende opgaande beplantingen die gelegen zijn nabij (<2 km) bebouwing. Verder is verstoring schadelijk evenals het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen in hout levende insecten in gebouwen die als verblijfplaatsen dienen (Min. LNV). Voor de provincie Groningen geldt dat de trend positief is voor deze soort, maar er is wel meer kennis over Laatvlieger nodig, aldus de Natuurvisie (Provincie Groningen, 2017). Gezien het grote netwerk aan potentieel geschikte verblijfplaatsen in de onderzochte dorpen is de staat van instandhouding ter plaatse naar verwachting ook gunstig.

Ruige dwergvleermuis

Ook Ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort, waarvan de verspreiding en aantallen stabiel lijken. Volgens het ministerie van LNV zijn voor het behoud van de soort op dit moment dan ook geen soortspecifieke beschermingsmaatregelen vereist (Min. LNV). Aan de andere kant geeft de zoogdiervereniging aan dat ondanks de wijde verspreiding van deze soort, het onduidelijk is of deze ook echt algemeen is en wat de trend van de soort in Nederland is (Zoogdiervereniging, 2017). Ook deze vleermuissoort is vooral aanwezig rondom bebouwing, waar ook groen in de omgeving aanwezig is. Dit kunnen steden en dorpen zijn, maar ook gebouwen buitenaf. De soort heeft mogelijk veel te lijden van woning na-isolatieprojecten zoals bijvoorbeeld 'Nul op de Meter' projecten en is daardoor ook kwetsbaar. Voor de provincie Groningen geldt dat de trend positief is voor deze soort, maar er is wel meer kennis over Ruige dwergvleermuis nodig, aldus de Natuurvisie (Provincie Groningen, 2017). Gezien het grote netwerk aan potentieel geschikte verblijfplaatsen in de onderzochte dorpen is de staat van instandhouding ter plaatse naar verwachting ook gunstig.

Conclusie staat van instandhouding

Hoewel niet alle bovengenoemde soorten een gunstige staat van instandhouding hebben, wordt echter niet verwacht dat de voorgenomen werkzaamheden zal leiden tot een negatieve effecten op de lokale populatie of de staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis door de uitvoering van de eerder genoemde maatregelen en de beschikbare (permanente) alternatieven.

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven en dat de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis gewaarborgd blijft.

3.1.2 Belangenafweging

De ontheffing is aangevraagd voor gierzwaluw en huismus in het belang van:

- volksgezondheid of de openbare veiligheid.

De ontheffing is aangevraagd voor Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis in het belang van;

- volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het wettelijk belang "volksgezondheid". Door de renovatie en verduurzaming van de genoemde woningen wordt een hoger energielabel behaald. Hierdoor nemen niet alleen de energielasten af, maar wordt voor de bewoners ook het wooncomfort vergroot.

Voor de meeste woningen en utiliteitsgebouwen (zoals kantoren, scholen of ziekenhuizen) is tegenwoordig een energielabel bij verkoop, verhuur of oplevering verplicht (Rijksoverheid). Het Energielabel laat de energieprestatie van de woning zien en geeft aan hoe goed een gebouw geïsoleerd is. Bij een woning met een laag energie-label (bijvoorbeeld E, F of zelfs G) zijn nog diverse maatregelen te treffen om de energiehuishouding te verbeteren.

De te nemen maatregelen dragen bij aan een comfortabele, energiezuinige en betaalbare woning. Het Energie-label voor woningen is ook een instrument dat bijdraagt aan het halen van de doelstellingen welke vastgesteld zijn in het Energieakkoord. Het is een akkoord dat het kabinet heeft gesloten met diverse belanghebbenden met als doel een duurzame energievoorziening in Nederland. Het Energieakkoord staat voor duurzame groei, waaraan ruim 40 organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging en natuur- en milieuorganisaties, zich verbinden. In het akkoord staan afspraken over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Met het daaruit voortgevloeide energielabel wordt voldaan aan de Europese regelgeving en dragen we samen bij aan de Europese klimaatdoelen voor 2020.

Om te komen tot een hoger energielabel is het voor diverse woningen in beheer van Wold & Waard ook noodzakelijk om de isolerende maatregelen aan de woningen uit te voeren. Naast het thermisch comfort zijn de maatregelen ook evident om een gezond binnenklimaat te realiseren.

Het verbeteren van het binnenklimaat van woningen is bovendien één van de speerpunten uit de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid van de Rijksoverheid. Door het onderhoud zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door het isoleren van woningen en het verbeteren van de ventilatie worden enerzijds de energielasten sterk verlaagd en anderzijds het comfort en het binnenklimaat sterk verbeterd. Het in dit activiteitenplan beschreven verduurzamingsproject draagt daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid door de woningen dusdanig te isoleren dat vocht en tocht in huis verder worden beperkt.

Gelet op de provinciale beleidsnotitie "Beleidsnota Fauna en Flora 2018" stimuleren wij initiatiefnemers om extra maatregelen te nemen om soorten op langere termijn juist te laten profiteren van ruimtelijke ontwikkelingen. Op deze manier kunnen projecten die zouden kunnen leiden tot negatieve effecten voor soorten juist gebruikt worden om de staat van instandhouding van soorten te versterken. In de aanvraag zijn de volgende maatregelen beschreven die leiden tot een 'groene plus':

- gierzwaluw: bij alle woningen wordt ervoor gezorgd dat de daken weer geschikt worden voor gierzwaluwen door ruimte te houden bij de eindpannen. Daarnaast wordt voor elke te vernietigen verblijfplaats permanente alternatieve nestkasten opgehangen in de verhouding 1:5;
- Huismus: bij alle woningen wordt aan de voor- en achterzijde verhoogd vogelschroot toegepast (onder de 2de of 3de pannenrij). Op deze manier worden alle woningen weer geschikt gemaakt. Daarnaast is er in Sebaldeburen een particuliere actie opgezet. Hier zijn 36 kasten uitgedeeld aan omwonenden;
- vleermuizen: bij alle woningen wordt ervoor gezorgd dat de daken weer geschikt worden voor vleermuizen door ruimte te houden bij de eindpannen. In Sebaldeburen, waar de verblijfplaats van Laatvlieger is vastgesteld, wordt ook de opening ter hoogte van de nokpan geschikt gemaakt voor invliegende vleermuizen. Daarnaast worden er permanente alternatieve (inbouw)kasten opgehangen of ingebouwd in de verhouding 1:4. Verder worden er drie kraamkasten opgehangen in de woonkernen waar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vastgesteld: één in Leek, één in Niekerk en één in Sebaldeburen.

Bovenstaand geldende belangen, tezamen met de groene plus, is voldoende om de (tijdelijke) negatieve effecten op de beschermde gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en

Ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

3.1.3 Alternatievenafweging

Locatie

De voorgenomen werkzaamheden zijn specifiek voor de in dit activiteitenplan aangegeven woningen. Alternatieven voor de locatie van de werkzaamheden zijn derhalve niet aan de orde.

Inrichting

De in dit activiteitenplan beschreven maatregelen zijn optimaal afgestemd op de aanwezige beschermde huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen en de actuele eisen die tegenwoordig aan de energiehuishouding van woningen wordt gesteld. Een alternatieve inrichting biedt daarom geen meerwaarde op de voorgestelde inrichting. Hieronder wordt dit in detail toegelicht.

Met name de isolatie van het dak zorgt voor het verloren gaan van de verblijfplaatsen van verschillende diersoorten, doordat hiervoor de volledige dakbedekking moet worden verwijderd. Als alternatief zou echter gekozen kunnen worden voor een isolatie van binnenuit, zodat de buitenzijde van het dak intact blijft en daarmee de verblijfplaatsen van beschermde soorten onaangeroerd blijft. Op deze manier kunnen de dakpannen immers blijven liggen en worden de verblijfplaatsen niet beschadigd.

Echter, door een isolatie aan de buitenkant van het dak te plaatsen kunnen naden en kieren tussen verschillende dakdelen, zoals de nok van het dak, voorkomen worden. Tevens vormen de dakbalken op deze manier ook geen koudebrug meer, wat met een isolatie aan de binnenkant wel het geval is. De woningen die in dit rapport centraal staan worden gerenoveerd met het doel dat zij uiteindelijk zo duurzaam mogelijk zullen zijn. Dit betekent dat technisch niet gekozen kan worden voor een isolatie aan de binnenkant van het dak.

Daarnaast worden voor de te vervallen verblijfplaatsen van de genoemde beschermde soorten voorafgaand aan het verstoren van de huidige verblijfplaatsen eerst alternatieve (tijdelijke) verblijfplaatsen in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden aangebracht. Bij de renovatie worden vervolgens ook permanente voorzieningen aangebracht in de woningen waar voorheen de verblijfplaatsen zijn aangetoond. Hiermee waarborgen we de beschikbaarheid van voldoende geschikte verblijfplaatsen tijdens de uitvoering van de renovaties en in de eindsituatie en zal de staat van instandhouding van de beschermde soorten niet nadelig beïnvloed worden.

Werkwijze/planning

De in dit activiteitenplan beschreven werkwijze is geoptimaliseerd voor de aanwezige beschermde soorten (zie ook vorige paragraaf). Zo worden de werkzaamheden zo gepland dat deze worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare periode van de genoemde soorten, zodat individuele dieren hiervan de minste verstoring ondervinden.

Nul-alternatief

Het nul-alternatief betekent dat de woningen niet gerenoveerd worden, maar in originele staat behouden blijven. De huidige woningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd, wat betreft klimaat en duurzaamheid. De woningen zijn slecht geïsoleerd, waardoor warmteverlies en vocht- en schimmelproblemen op veel plaatsen aanwezig zijn. Door het aanbrengen van isolatie in kruipruimte, spouwmuur en dak wordt een groot deel van het warmteverlies tegengehouden, daarnaast worden ook de kozijnen en ramen vervangen door beter isolerend materiaal. Het aanbrengen van een ventilatiesysteem zal ook de vocht- en schimmelproblemen verhelpen. Het niet renoveren van deze woningen is totaal geen wenselijk alternatief, omdat de leefbaarheid van de woningen zeer te wensen over laat en door niets te doen alleen maar verder achteruit gaat. Dit komt de volksgezondheid niet ten goede.

Conclusie

Gezien bovenstaande is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die een minder ecologisch negatief effect heeft op de aanwezige beschermde soorten. In deze situatie wordt met de gekozen locatie, inrichting, werkwijze/planning en nul-alternatief schade aan de aanwezige beschermde gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

4 Conclusie

Op basis van de ingediende aanvraag blijkt dat de alternatievenafweging voor deze activiteit in dit plangebied(en) voldoende is onderbouwd en het belang van de activiteit voldoende is aangetoond. Met de maatregelen zoals uitgewerkt in de voorschriften wordt het effect als gevolg van de geplande activiteit in het plangebied voldoende beperkt en blijft de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis gewaarborgd.

4.1 Eindconclusie

Om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van verbodsbepalingen zoals in de volgende tabel weergegeven.

Omdat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de soort(en) in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden, is de aanvraag voor ontheffing:

voor de volgende soort	voor artikel 3.1, lid 2 ¹	voor artikel 3.5, lid 2 en 4 ²
gierzwaluw (<i>Apus apus</i>) en huismus (<i>Passer domesticus</i>)	toegekend	nvt
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>), Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>) en Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	nvt	toegekend

¹Het betreft de verbodsbepalingen:

lid 2, opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren;

²Het betreft de verbodsbepalingen:

lid 2, opzettelijk verstoren;

lid 4, beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, aan Woningcorporatie Wold & Waard een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor de soorten en verbodsbepalingen zoals is weergegeven in bovenstaande tabel. De activiteit kan daarmee in het omschreven plangebied binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften gerealiseerd worden.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.1 Wnb

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
 - a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
 - b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
5. In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Artikel 3.5 Wnb

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 5.3 Wnb

1. Aan een vrijstelling, vergunning of ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
2. Een vrijstelling, vergunning of ontheffing kan onder beperkingen worden verleend.
3. Vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen kunnen aan een geldigheidsduur worden gebonden.
4. Het is verboden te handelen in strijd met de bij een vergunning of ontheffing gestelde voorschriften.

Loket	
Wettelijk domein	Wet natuurbescherming, soorten
Gebieden	Niet gebiedsgebonden
Ontheffing	Eenmalig
Dossiernummer KIWI	K25923
Documentnummer KIWI	2021-265427
Zaaknummer Squit	GR-VERG-2021-000211

Contactpersoon	
Bedrijfsnaam	
Contactpersoon	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
Emailadres	

Gegevens project	
Projectnaam	
Locatie werkzaamheden	
Startdatum werkzaamheden	
Einddatum werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	

Versturen aan
<p>Dit formulier dient zodra de aanvang van het werk bekend is per mail te worden ingediend bij de provincie Groningen, maar minimaal 7 dagen van te voren, naar loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van; 'Meldingsformulier Wnb soorten Start werkzaamheden Westerkwartier Wold&Waard (K25923)'</p>